

Sankshepa Ramayanam

(Shatashloki)

సంక్షేప రామాయణం

తపఃస్వాధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరం |
నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపుంగవం || 1 ||
కోఽన్వస్మిన్నాంప్రతం లోకే గుణవాన్ కశ్చ
వీర్యవాన్ |

ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ సత్యవాక్యో దృఢవ్రతః || 2 ||
చారిత్రేణ చ కో యుక్తః సర్వభూతేషు కో హితః |
విద్వాన్ కః కః సమర్థశ్చ కశ్చైకప్రియదర్శనః || 3

||
ఆత్మవాన్ కో జితక్రోధో ద్యుతిమాన్ కోఽనసూయకః
|
కస్య బిభ్యతి దేవాశ్చ జాతరోషస్య సంయుగే || 4

||

ఏతదిచ్ఛాన్యహం శ్రోతుం పరం కౌతూహలం హి
మే |

మహార్షే త్వం సమర్థోఽసి జ్ఞాతుమేవంవిధం నరం

|| 5 ||

శ్రుత్వా చైతత్త్రిలోకజ్ఞో వాల్మీకేర్నారదో వచః |

శ్రూయతామితి చామంత్ర్య ప్రహృష్టో వాక్యమబ్రవీత్

|| 6 ||

బహవో దుర్లభాశ్చైవ యే త్వయా కీర్తితా గుణాః |

మునే వక్ష్యాన్యహం బుద్ధ్యా తైర్యుక్తః శ్రూయతాం

నరః || 7 || [బుద్ధ్యా]

ఇక్ష్యాకువంశప్రభవో రామో నామ జనైః శ్రుతః |

నియతాత్మా మహావీర్యో ద్యుతిమాన్ధృతిమాన్వశీ ||

8 ||

బుద్ధిమాన్నీతిమాన్వాగ్మీ శ్రీమాన్ శత్రునిబర్హణః |

విపులాంసో మహాబాహుః కంబుగ్రీవో మహాహనుః

|| 9 ||

మహోరస్కో మహేష్వాసో గూఢజత్రురరిందమః |

ఆజానుబాహుః సుశిరాః సులలాటః సువిక్రమః ||

10 ||

సమః సమవిభక్తాంగః స్నిగ్ధవర్ణః ప్రతాపవాన్ |

పీనవక్షా విశాలాక్షో లక్ష్మీవాన్ శుభలక్షణః || 11 ||

ధర్మజ్ఞః సత్యసంధశ్చ ప్రజానాం చ హితే రతః |

యశస్వీ జ్ఞానసంపన్నః శుచిర్వశ్యః సమాధిమాన్

|| 12 ||

ప్రజాపతిసమః శ్రీమాన్ ధాతా రిపునిషూదనః |

రక్షితా జీవలోకస్య ధర్మస్య పరిరక్షితా || 13 ||

రక్షితా స్వస్య ధర్మస్య స్వజనస్య చ రక్షితా |

వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞో ధనుర్వేదే చ నిష్ఠితః || 14 ||

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః స్మృతిమాన్ప్రతిభానవాన్ |

సర్వలోకప్రియః సాధురదీనాత్మా విచక్షణః || 15 ||

సర్వదాభిగతః సద్భిః సముద్ర ఇవ సింధుభిః |

ఆర్యః సర్వసమశ్చైవ సదైవ ప్రియదర్శనః || 16 ||

స చ సర్వగుణోపేతః కౌసల్యానందవర్ధనః |

సముద్ర ఇవ గాంభీర్యే ధైర్యేణ హిమవానివ || 17

||

విష్ణునా సదృశో వీర్యే సోమవత్ప్రియదర్శనః |

కాలాగ్నిసదృశః క్రోధే క్షమయా పృథివీసమః || 18

||

ధనదేన సమస్త్యాగే సత్యే ధర్మ ఇవాపరః |

తమేవంగుణసంపన్నం రామం సత్యపరాక్రమం ||

19 ||

జ్యేష్ఠం శ్రేష్ఠగుణైర్యుక్తం ప్రియం దశరథః సుతం |

ప్రకృతీనాం హితైర్యుక్తం ప్రకృతిప్రియకాంయయా ||

20 ||

యౌవరాజ్యేన సంయోక్తమైచ్ఛత్ప్రీత్యా మహీపతిః |

తస్యాభిషేకసంభారాన్ద్వష్ట్యా భార్యాఽథ కైకయా ||

21 ||

పూర్వం దత్తవరా దేవీ వరమేనమయాచత |

వివాసనం చ రామస్య భరతస్యాభిషేచనం || 22 ||

స సత్యవచనాద్రాజా ధర్మపాశేన సంయతః | [చైవ]

వివాసయామాస సుతం రామం దశరథః ప్రియం ||

23 ||

స జగామ వనం వీరః ప్రతిజ్ఞామనుషాలయన్ |

పితుర్వచననిర్దేశాత్క్రైకేయ్యాః ప్రియకారణాత్ || 24

||

తం వ్రజంతం ప్రియో భ్రాతా లక్ష్మణోఽనుజగామ హ

|

స్నేహోద్వినయసంపన్నః సుమిత్రానందవర్ధనః ||

25 ||

భ్రాతరం దయితో భ్రాతుః సౌభ్రాత్రమనుదర్శయన్ |

రామస్య దయితా భార్యా నిత్యం ప్రాణసమా హితా

|| 26 ||

జనకస్య కులే జాతా దేవమాయేవ నిర్మితా |

సర్వలక్షణసంపన్నా నారీణాముత్తమా వధూః ||

27 ||

సీతాప్యనుగతా రామం శశినం రోహిణీ యథా |

పౌరైరనుగతో దూరం పిత్రా దశరథేన చ || 28 ||

శృంగిబేరపురే సూతం గంగాకూలే వ్యసర్జయత్ |

గుహమాసాద్య ధర్మాత్మా నిషాదాధిపతిం ప్రీయం

|| 29 ||

గుహీన సహితో రామో లక్ష్మణేన చ సీతయా |

తే వనేన వనం గత్వా నదీస్తీర్త్వా బహూదకాః || 30

||

చిత్రకూటమనుప్రాప్య భరద్వాజస్య శాసనాత్ |

రంయమావసథం కృత్వా రమమాణా వనే త్రయః

|| 31 ||

దేవగంధర్వసంకాశాస్తత్ర తే న్యవసన్సుఖం |

చిత్రకూటం గతే రామే పుత్రశోకాతురస్తథా || 32 ||

రాజా దశరథః స్వర్గం జగామ విలపన్సుతం |

మృతే తు తస్మిన్భరతో వసిష్ఠప్రముఖైర్ద్విజైః || 33

||

నియుజ్యమానో రాజ్యాయ నైచ్ఛద్రాజ్యం మహాబలః

|

స జగామ వనం వీరో రామపాదప్రసాదకః || 34 ||

గత్వా తు సుమహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమం

| [స మహా.]

అయాచద్భ్రాతరం రామమార్యభావపురస్కృతః ||

35 ||

త్వమేవ రాజా ధర్మజ్ఞ ఇతి రామం వచోఽబ్రవీత్ |

రామోఽపి పరమోదారః సుముఖః సుమహాయశాః

|| 36 ||

న చైచ్ఛత్పితురాదేశాద్రాజ్యం రామో మహాబలః |

పాదుకే చాస్య రాజ్యాయ న్యాసం దత్త్వా పునః పునః

|| 37 ||

నివర్తయామాస తతో భరతం భరతాగ్రజః |

స కామమనవాప్యైవ రామపాదావుపస్పృశన్ ||

38 ||

నందిగ్రామేఽకరోద్రాజ్యం రామాగమనకాంక్షయా |

గతే తు భరతే శ్రీమాన్సత్యసంధో జితేంద్రియః || 39

||

రామస్తు పునరాలక్ష్య నాగరస్య జనస్య చ |

తత్రాగమనమేకాగ్రో దండకాన్ప్రవివేశ హా || 40 ||

ప్రవిశ్య తు మహారణ్యం రామో రాజీవలోచనః |

విరాధం రాక్షసం హత్వా శరభంగం దదర్శ హ ||

41 ||

సుతీక్ష్ణం చాప్యగస్త్యం చ అగస్త్యభ్రాతరం తథా |

అగస్త్యవచనాచ్చైవ జగ్రాహైంద్రం శరాసనం || 42 ||

ఖడ్గం చ పరమప్రీతస్తూణీ చాక్షయసాయకౌ |

వసతస్తస్య రామస్య వనే వనచరైః సహ || 43 ||

ఋషయోఽభ్యాగమన్సర్వే వధాయాసురరక్షసాం |

స తేషాం ప్రతిశుశ్రావ రాక్షసానాం తథా వనే || 44

||

ప్రతిజ్ఞాతశ్చ రామేణ వధః సంయతి రక్షసాం |

ఋషీణామగ్నికల్పానాం దండకారణ్యవాసినాం ||

45 ||

తేన తత్రైవ వసతా జనస్థాననివాసినీ |

విరూపితా శూర్పణఖా రాక్షసీ కామరూపిణీ || 46

||

తతః శూర్పణఖావాక్యాదుద్యుక్తాన్సర్వరాక్షసాన్ |

ఖరం త్రిశిరసం చైవ దూషణం చైవ రాక్షసం || 47

||

నిజఘాన రణే రామస్తేషాం చైవ పదానుగాన్ |

వనే తస్మిన్ని వసతా జనస్థాననివాసినాం || 48 ||

రక్షసాం నిహతాన్యాసన్సహస్రాణి చతుర్దశ |

తతో జ్ఞాతివధం శ్రుత్వా రావణః క్రోధమూర్చ్ఛితః ||

49 ||

సహాయం వరయామాస మారీచం నామ రాక్షసం |

వార్యమాణః సుబహుశో మారీచేన స రావణః || 50

||

న విరోధో బలవతా క్షమో రావణ తేన తే |

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం రావణః కాలచోదితః ||

51 ||

జగామ సహమారీచస్తస్యాశ్రమపదం తదా |

తేన మాయావినా దూరమపవాహ్య నృపాత్మజౌ ||

52 ||

జహార భార్యాం రామస్య గృధ్రం హత్వా జటాయుషం

|

గృధ్రం చ నిహతం దృష్ట్వా హృతాం శ్రుత్వా చ

మైథిలీం || 53 ||

రాఘవః శోకసంతప్తో విలలాపాకులేంద్రియః |

తతస్త్వనైవ శోకేన గృధ్రం దగ్ధ్వా జటాయుషం || 54

||

మార్గమాణో వనే సీతాం రాక్షసం సందదర్శ హ |

కబంధం నామ రూపేణ వికృతం ఘోరదర్శనం ||

55 ||

తం నిహత్య మహాబాహుర్దదాహ స్వర్గతశ్చ సః |

స చాఽఽస్య కథయామాస శబరీం ధర్మచారిణీం ||

56 ||

శ్రమణీం ధర్మనిపుణామభిగచ్ఛేతి రాఘవం |

సోఽభ్యగచ్ఛన్మహాతేజాః శబరీం శత్రుసూదనః ||

57 ||

శబర్యా పూజితః సంయగ్రామో దశరథాత్మజః |

పంపాతీరే హనుమతా సంగతో వానరేణ హ || 58

||

హనుమద్వచనాచ్చైవ సుగ్రీవేణ సమాగతః |

సుగ్రీవాయ చ తత్సర్వం శంసద్రామో మహాబలః ||

59 ||

ఆదితస్తద్యథావృత్తం సీతాయాశ్చ విశేషతః |

సుగ్రీవశ్చాపి తత్సర్వం శ్రుత్వా రామస్య వానరః ||

60 ||

చకార సఖ్యం రామేణ ప్రీతశ్చైవాగ్నిసాక్షికం |

తతో వానరరాజేన వైరానుకథనం ప్రతి || 61 ||

రామాయావేదితం సర్వం ప్రణయాద్దుఃఖితేన చ |

ప్రతిజ్ఞాతం చ రామేణ తదా వాలీవధం ప్రతి || 62

||

వాలీనశ్చ బలం తత్ర కథయామాస వానరః |

సుగ్రీవః శంకితశ్చాసీన్నిత్యం వీర్యేణ రాఘవే || 63

||

రాఘవప్రత్యయార్థం తు దుందుభేః కాయముత్తమం

|

దర్శయామాస సుగ్రీవో మహాపర్వత సన్నిభం ||

64 ||

ఉత్స్మయిత్వా మహాబాహుః ప్రేక్ష్య చాస్థి మహాబలః

|

పాదాంగుష్ఠేన చిక్షేప సంపూర్ణం దశయోజనం ||

65 ||

బిభేద చ పునః సాలాన్సప్తైకేన మహేషుణా |

గిరిం రసాతలం చైవ జనయన్ప్రత్యయం తదా || 66

||

తతః ప్రీతమనాస్తేన విశ్వస్తః స మహాకపిః |

కిష్కింధాం రామసహితో జగామ చ గుహం తదా ||

67 ||

తతోఽగర్జద్ధరివరః సుగ్రీవో హేమపింగళః |

తేన నాదేన మహతా నిర్జగామ హరీశ్వరః || 68 ||

అనుమాన్య తదా తారాం సుగ్రీవేణ సమాగతః |

నిజఘాన చ తత్రైనం శరేణైకేన రాఘవః || 69 ||

తతః సుగ్రీవవచనాద్ధత్వా వాలినమాహవే |

సుగ్రీవమేవ తద్రాజ్యే రాఘవః ప్రత్యపాదయత్ || 70

||

స చ సర్వాన్సమానీయ వానరాన్వానరర్షభః |

దిశః ప్రస్థాపయామాస దిదృక్షుర్జనకాత్మజాం || 71

||

తతో గృధ్రస్య వచనాత్సంపాతేర్హనుమాన్బలీ |

శతయోజనవిస్తీర్ణం పుష్లువే లవణార్ణవం || 72 ||

తత్ర లంకాం సమాసాద్య పురీం రావణపాలితాం |

దదర్శ సీతాం ధ్యాయంతీమశోకవనికాం గతాం ||

73 ||

నివేదయిత్వాఽభిజ్ఞానం ప్రవృత్తిం చ నివేద్య చ |

సమాశ్వాస్య చ వైదేహీం మర్దయామాస తోరణం ||

74 ||

పంచ సేనాగ్రగాన్ధత్వా సప్త మంత్రిసుతానపి |

శూరమక్షం చ నిష్పిష్య గ్రహణం సముపాగమత్ ||

75 ||

అస్త్రేణోన్ముక్తమాత్మానం జ్ఞాత్వా పైతామహాద్వరాత్

|

మర్దయన్రాక్షసాన్స్వీరో యంత్రిణస్తాన్యదృచ్ఛయా ||

76 ||

తతో దగ్ధ్వా పురీం లంకామృతే సీతాం చ మైథిలీం |

రామాయ ప్రియమాఖ్యాతుం పునరాయాన్మహాకపిః

|| 77 ||

సోఽభిగంయ మహాత్మానం కృత్వా రామం

ప్రదక్షిణం |

న్యవేదయదమేయాత్మా దృష్టా సీతేతి తత్త్వతః ||

78 ||

తతః సుగ్రీవసహితో గత్వా తీరం మహోదధేః |

సముద్రం క్షోభయామాస శరైరాదిత్యసన్నిభైః || 79

||

దర్శయామాస చాత్మానం సముద్రః సరితాం పతిః |

సముద్రవచనాచ్ఛైవ నలం సేతుమకారయత్ || 80

||

తేన గత్వా పురీం లంకాం హత్వా రావణమాహవే |

రామః సీతామనుప్రాప్య పరాం వ్రీడాముపాగమత్

|| 81 ||

తామువాచ తతో రామః పరుషం జనసంసది |

అమృష్యమాణా సా సీతా వివేశ జ్వలనం సతీ ||

82 ||

తతోఽగ్ని వచనాత్సీతాం జ్ఞాత్వా విగతకల్మషాం |

బభౌ రామః సంప్రహృష్టః పూజితః సర్వదైవతైః || 83

||

కర్మణా తేన మహతా త్రైలోక్యం సచరాచరం |

సదేవర్షిగణం తుష్టం రాఘవస్య మహాత్మనః || 84

||

అభిషిచ్య చ లంకాయాం రాక్షసేంద్రం విభీషణం |

కృతకృత్యస్తదా రామో విజ్వరః ప్రముమోద హ ||

85 ||

దేవతాభ్యో వరం ప్రాప్య సముత్థాప్య చ వానరాన్ |

అయోధ్యాం ప్రస్థితో రామః పుష్పకేణ సుహృద్వృతః

|| 86 ||

భరద్వాజాశ్రమం గత్వా రామః సత్యపరాక్రమః |

భరతస్యాంతికం రామో హనూమంతం వ్యసర్జయత్

|| 87 ||

పునరాఖ్యాయికాం జల్పన్సుగ్రీవసహితశ్చ సః |

పుష్పకం తత్సమారుహ్య నందిగ్రామం యయౌ

తదా || 88 ||

నందిగ్రామే జటాం హిత్యా భ్రాతృభిః సహితోఽనఘః

|

రామః సీతామనుప్రాప్య రాజ్యం పునరవాప్తవాన్ ||

89 ||

ప్రహృష్టముదితో లోకస్తుష్టః పుష్టః సుధార్మికః |

[ప్రహృష్టో]

నిరామయో హ్యరోగశ్చ దుర్భిక్షభయవర్జితః || 90

||

న పుత్రమరణం కించిద్ద్రక్ష్యంతి పురుషాః క్వచిత్ |

నార్యశ్చావిధవా నిత్యం భవిష్యంతి పతివ్రతాః || 91

||

న చాగ్నిజం భయం కించిన్నాస్సు మజ్జంతి

జంతవః |

న వాతజం భయం కించిన్నాపి జ్వరకృతం తథా ||

92 ||

న చాపి క్షుద్భయం తత్ర న తస్కరభయం తథా |

నగరాణి చ రాష్ట్రాణి ధనధాన్యయుతాని చ || 93 ||

నిత్యం ప్రముదితాః సర్వే యథా కృతయుగే తథా |

అశ్వమేధశతైరిష్ట్యా తథా బహుసువర్ణకైః || 94 ||

గవాం కోట్యయుతం దత్వా విద్వద్భ్యో విధిపూర్వకం

|

అసంఖ్యేయం ధనం దత్వా బ్రాహ్మణేభ్యో

మహాయశాః || 95 ||

రాజవంశాన్ శతగుణాన్ స్థాపయిష్యతి రాఘవః |

చాతుర్వర్ణ్యం చ లోకేఽస్మిన్ స్వే స్వే ధర్మే

నియోక్యతి || 96 ||

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ |

రామో రాజ్యముపాసిత్యా బ్రహ్మలోకం ప్రయాస్యతి

|| 97 ||

ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం పుణ్యం వేదైశ్చ సంమితం

|

యః పఠేద్ద్రామచరితం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || 98

||

ఏతదాఖ్యానమాయుష్యం పఠన్తామాయణం నరః |

సపుత్రపౌత్రః సగణః ప్రేత్య స్వర్గే మహీయతే || 99

||

పఠన్ ద్విజో వాగ్మషభత్వమీయా-

-తస్యై క్షత్రియో భూమిపతిత్వమీయాత్ |

వణిగ్జనః పణ్యఫలత్వమీయా-

-జ్జనశ్చ శూద్రోఽపి మహాత్త్వమీయాత్ || 100 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే

బాలకాండే (నారదవాక్యం నామ) ప్రథమః సర్గః ||

1 ||